

Охорона праці та безпека життєдіяльності в кабінеті фізики

Кабінет фізики - це особливе місце, де учні досліджують світ навколо себе, вивчаючи різноманітні фізичні явища. Однак, щоб зробити навчання безпечним і ефективним, важливо дотримуватися чітких правил охорони праці та безпеки життєдіяльності. Це допоможе уникнути нещасних випадків, зберегти здоров'я учнів та вчителів, а також забезпечити належні умови для проведення навчальних занять.

by Ольга Жукова

Організація освітнього процесу у закладі освіти повинна відповідати вимогам безпеки відповідно до:

1. Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 року № 63.

2. «Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів», затвердженого наказом МОН України від 20.07.2004 року № 601.

5. «Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів», затверджених наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 09.01.1998 року № 4, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 10.02.1998 року за № 93/2533.

6. «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти», затвердженого наказом МОН України від 26.12.2017 № 1669.

3. Наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України від 16.07.2012 №992 «Про затвердження Правил безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) фізики та хімії загальноосвітніх навчальних закладів», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 3 серпня 2012 року за № 1332/21644. 4. «Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України», затверджених наказом МОН України від 15.08.2016 № 974.

7. Лист МОН України від 17.07.2013 №1/9-498 «Про використання Інструктивно-методичних матеріалів з питань розроблення інструкцій з безпеки проведення навчально-виховного процесу в кабінетах природничо-математичного напрямку».

8. Лист МОН України від 01.09.2012 №1/9-72 «Про інструктивно-методичні матеріали «Безпечне проведення занять у кабінетах природничо-математичного напрямку загальноосвітніх навчальних закладів»;

Перелік питань для перевірки кабінету фізики з охорони праці:

1. Наявність акта-дозволу на використання навчального кабінету.
2. Наявність інструкцій з охорони праці та їх зміст.
3. Наявність журналу реєстрації інструктажів з охорони праці.
4. Правильність заповнення й оформлення журналу реєстрації інструктажів з охорони праці та класних журналів обліку навчальних занять.
5. Наявність куточка наочної агітації з охорони праці.
6. Наявність інструкції з пожежної безпеки.
7. Наявність і стан первинних засобів пожежогасіння.
8. Наявність «Правил безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) фізики загальноосвітніх навчальних закладів».
9. Відповідність кабінету (лабораторії) фізики та його оснащення вимогам до приміщень кабінетів (лабораторій) фізики.
10. Наявність аптечки та її вміст.
11. Забезпечення спеціальним одягом і засобами індивідуального захисту.

Перелік документів необхідних для кабінету фізики:

1. Положення про навчальний кабінет фізики та астрономії.
2. Інструкція з охорони праці для учителя фізики.
3. Інструкція з техніки безпеки в кабінеті фізики для учнів.
4. Інструкція з охорони праці під час проведення занять у кабінеті фізики.
5. Інструкція з охорони праці для кабінету під час проведення занять.
6. Техніка електробезпеки в кабінеті фізики.
7. Техніка безпеки для учнів у кабінеті фізики.
8. Техніка безпеки під час роботи зі скляним посудом.
9. Техніка безпеки під час роботи з нагрівальними приладами.
10. Інструкція з техніки безпеки для учнів під час проведення практичних занять.
11. Інструкція з охорони праці під час проведення демонстрацій, дослідів на уроках фізики.
12. Інструкція з охорони під час проведення лабораторних робіт та лабораторного практикуму.
13. Інструкція з безпеки під час екскурсій.
14. Інструкція з пожежної безпеки в кабінеті.

Проведення інструктажів з питань безпеки життєдіяльності

Відповідно до «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти» (затвердженого наказом МОН України від 26.12.2017 № 16690) обов'язково проводять навчання з питань безпеки життєдіяльності за допомогою системи інструктажів з питань безпеки життєдіяльності.

Вступний інструктаж

Перед початком навчальних занять один раз на рік, а також при зарахуванні або оформленні до закладу освіти здобувача освіти проводиться **вступний інструктаж** з безпеки життєдіяльності службами охорони праці, безпеки життєдіяльності. Його програма та порядок затверджуються наказом керівника закладу освіти. Запис про вступний інструктаж робиться на окремій сторінці журналу обліку навчальних занять

Первинний інструктаж

Проводиться на початку навчального року перед початком занять у кожному кабінеті, лабораторії. Також **первинний інструктаж з безпеки життєдіяльності** проводиться перед початком вивчення навчальної теми, кожного практичного заняття (практичної, лабораторної роботи тощо), реєструється в журналі обліку навчальних занять на сторінці предмета в розділі про запис змісту уроку, заняття.

Проведення інструктажів з питань безпеки життєдіяльності

Позаплановий інструктаж

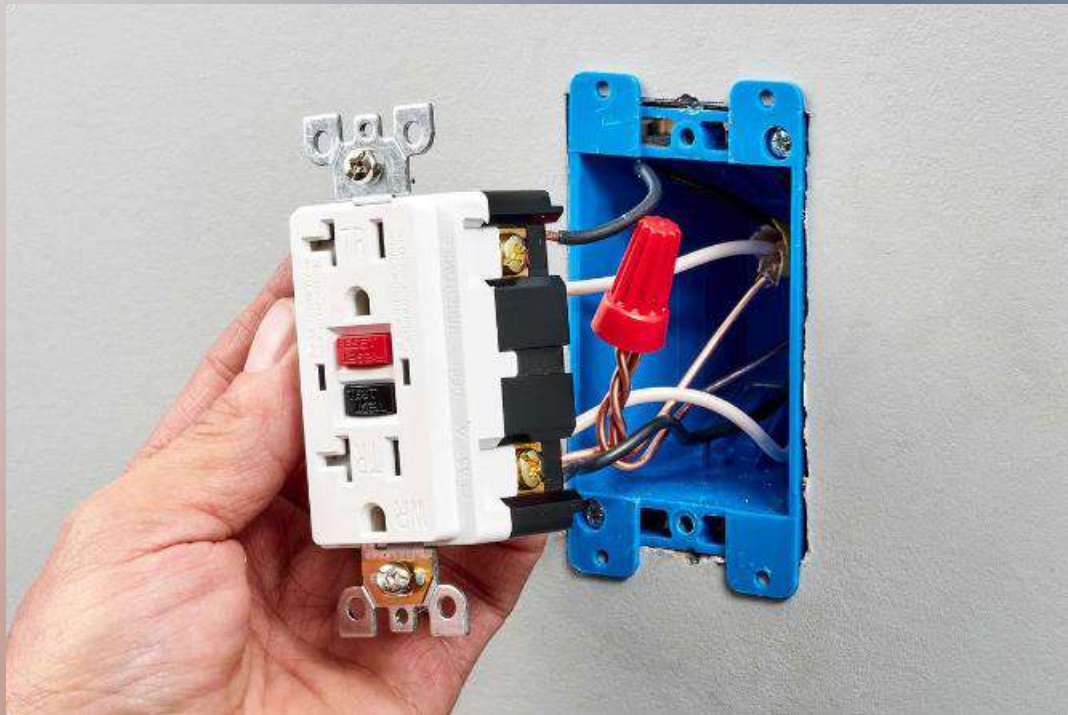
проводиться у разі порушення ними вимог нормативно-правових актів з охорони праці, безпеки життєдіяльності, що може призвести чи призвело до травм, аварій, пожеж тощо, зміни умов виконання навчальних завдань (лабораторних робіт тощо), нещасних випадків.

Цільовий інструктаж

Проводиться на початку занять у кожному кабінеті, лабораторії. Також **первинний інструктаж з безпеки життєдіяльності** проводиться перед початком кожного практичного заняття (практичної, лабораторної роботи тощо), реєструється в журналі обліку навчальних занять на сторінці предмета в розділі про запис змісту уроку, заняття.

Реєстрація первинного, позапланового, цільового інструктажів з безпеки життєдіяльності проводиться в журналі реєстрації первинного, позапланового, цільового інструктажів здобувачів освіти з безпеки життєдіяльності, що зберігається в кожному кабінеті, лабораторії

Дотримання правил пожежної безпеки та електробезпеки

1

Приміщення кабінетів повинно забезпечуватися первинними засобами пожежогасіння згідно з нормами належності. Їх технічне обслуговування необхідно здійснювати відповідно до паспортів заводів-виготовлювачів, а також затверджених у встановленому порядку регламентів технічного обслуговування.

2

Улаштування електромережі в кабінетах природничого циклу (фізики, хімії, біології, математики, географії) повинно відповідати вимогам «Правил будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних електроустановок», затверджених наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 21.06.2001 р. N 272 (v0272203-01) (ДНАОП 0.00-1.32-01), та інших нормативно-правових актів з охорони праці.

3

Не дозволяється залишати без нагляду запалені спиртівки, увімкнені електронагрівальні прилади. Після закінчення роботи, треба негайно вимкнути електроприлади та перекрити водопровідні крани.

4

Приміщення кабінетів необхідно забезпечити планом-схемою евакуації на випадок пожежі та інструкцією щодо заходів пожежної безпеки.

Дотримання правил пожежної безпеки та електробезпеки

У кабінетах дозволяється користуватися кіно-, відео- та мультимедійною апаратурою за умов, якщо:

1

- забезпечено вихід з кабінету в коридор або на сходову площадку;
- електропроводка в кабінеті стаціонарна і виконана відповідно до вимог Правил безпечної експлуатації електроустановок;
- виконується інструкція з експлуатації апаратури.

3

Тверді відходи, які накопичуються в кабінетах після проведення лабораторних робіт, необхідно збирати в окрему тару і ліквідувати в місцях, узгоджених з органами санітарного і пожежного нагляду.

2

Усі електроприлади, що використовуються в кабінеті фізики, повинні бути належно заземлені. Це запобігає появі струму у разі несправності електромережі.

4

Після завершення роботи з електроприладами їх необхідно обов'язково відключити від електромережі. Це зменшує ризик виникнення пожежі та ураження електричним струмом.

Правила безпечного проведення фізичних експериментів

1

Інструктаж

Перед початком будь-якого фізичного експерименту вчитель повинен провести інструктаж з безпеки. Учні мають бути ознайомлені з усіма правилами та запобіжними заходами, які необхідно дотримуватися під час цього експерименту.

2

Захисне обладнання

Учні повинні використовувати захисне обладнання, таке як окуляри, рукавички, фартухи, щоб захистити себе від можливих небезпек під час експерименту.

3

Нагляд вчителя

Під час проведення експерименту вчитель повинен бути постійно в кабінеті та спостерігати за діями учнів, щоб забезпечити їх безпеку.

4

Організація робочого місця

Робоче місце для експерименту має бути чистим та звільненим від зайвих предметів. Учні повинні бути розміщені так, щоб не заважати один одному і мати вільний доступ до необхідного обладнання.

Правила безпечного проведення фізичних експериментів

1

Під час демонстрування дослідів педагогу необхідно стежити за справністю приладів. Щоб запобігти травмуванню під час демонстрації, доцільно перед робочим місцем, на якому відбувається показ, встановити захисний екран.

2

Без нагальної потреби та нагляду педагога (лаборанта) не дозволяється допускати учнів до лаборантської

3

Якщо при виконанні роботи вчитель або лаборант помітили порушення правил безпеки учнем, учитель повинен зупинити учня і, вказавши на помилку, показати, як правильно працювати.

4

Кабінети обладнуються аптечкою з набором медикаментів, перев'язувальних засобів та інформацією про місце знаходження і номер телефону найближчого лікувально-профілактичного закладу, де можуть надати кваліфіковану медичну допомогу.

Перелік перев'язувальних засобів і медикаментів для шкільної аптечки кабінету (лабораторії) фізики:

1. Індивідуальні перев'язувальні антисептичні засоби
2. Бинти
3. Вата

4. Джгут
5. Настоянка йоду
6. Нашатирний спирт
7. Болезаспокійливі засоби
8. Брильянтового зеленого розчин спиртовий 1 %

9. Сода питна
10. 2-4%-ний розчин борної кислоти
11. 3%-ний розчин оцтової кислоти
12. Вазелін мазь
13. Лейкопластир

14. Валідол
15. Перманганат калію (свіжо приготований розчин).
16. Пероксид водню.
17. Пластир бактерицидний

Дії при надзвичайних ситуаціях в кабінеті фізики

Пожежа

Відключити електроживлення, евакуювати учнів і вчителя з кабінету, викликати пожежну бригаду та з допомогою вогнегасника придушити вогонь.

Витік газу

Відкрити вікна для провітрювання, евакуювати учнів і вчителя з кабінету, викликати газову службу.

Травма

Надати першу допомогу постраждалому, викликати швидку медичну допомогу, повідомити адміністрацію школи про надзвичайний випадок.

Відключення електроенергії

Переконаватися, що всі електроприлади відключені від мережі, провести евакуацію учнів і вчителя з кабінету в безпечне місце до відновлення електропостачання.

Висновки та рекомендації

Дотримання правил техніки безпеки в кабінеті фізики є ключовим фактором для забезпечення безпеки та ефективності навчання. Вчителі та учні повинні розуміти важливість цих правил і неухильно їх дотримуватися. Необхідно проводити регулярні інструктажі, перевіряти обладнання, використовувати захисне обладнання та навчати учнів правилам безпеки. Завжди пам'ятайте, що безпека - це першочергове завдання!

Ольга Жукова

Посилання на нормативно – правові документи

1. https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v9_72736-12#Text
2. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0930736-11#Text>
3. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0969-01#Text>
4. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0063588-01#Text>
5. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0800-98#Text>
6. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0093-98#Text>
7. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0620-04#Text>
8. https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v9_72736-12#Text
9. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0969-01#Text>

by Ольга Жукова

